

§ 7 Underlag för äldrenämndens budget 2017 med inriktning 2018 och 2019

Dnr 122-367/2016

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande Underlag för budget 2017 med inriktning 2018 och 2019 och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-03-09.

Utgångspunkt för budgetunderlaget är beslutad plan för 2017 i kommunfullmäktiges budget för år 2016 med inriktning för åren 2017 och 2018.

Ett led i Stockholms stads långsiktiga planering är att stadens samtliga nämnder årligen ska utarbeta en analys av verksamheten. Nämndernas budgetunderlag ska innehålla en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten för de kommande åren. Analysen avser både nämndens verksamhetsområde och det stadsövergripande ansvaret.

Äldreförvaltningen redovisar behovsanalyser och prioriterade utvecklingsområden för den kommande treårsperioden: boendeplanering, personalförsörjning och kompetensutveckling samt samverkan och verksamhetsutveckling.

Den ökande delen av äldre i befolkningen ställer nya krav på insatserna från äldreomsorgen. Äldre önskar ha ett självständigt liv. Där är moderna hjälpmedel och nya digitala tjänster och produkter en viktig del för att uppnå detta. Allt fler ställer ökade krav på självbestämmande och delaktighet. Insatserna som ges till de äldre ska ges på det sätt den enskilde önskar och utifrån den enskildes behov och önskemål helt enligt äldreomsorgens värdegrund. Detta kräver att medarbetarna har den kompetens som behövs för att stödja den enskilde.

Utvecklingen av digitala produkter och tjänster kommer att göra att den enskilde kommer att klara fler saker själv och därmed kan hemtjänstens resurser riktas till de insatser där det verkligen behövs kvalificerad kompetens.

För att insatserna ska vara säkra och ha hög kvalitet behöver verksamheten organiseras så att personalkontinuiteten är hög och att medarbetarna har rätt kompetens. Det är också viktigt att hemtjänsten

och biståndshandläggarna arbetar nära hälso- och sjukvården för att säkerställa en trygg och säker hemgång från akutsjukhus till hemmet och för att undvika återinläggning på sjukhus.

Beträffande stadens boendeplanering vill äldreförvaltningen framhålla vikten av samordning av planeringsprocessen mellan stadens samtliga aktörer. Under ett antal år kommer staden att ha en viss överkapacitet av särskilt boende varför det under denna period finns möjlighet att ta ställning till hur det befintliga beståndet av vård- och omsorgsboende ska användas.

Protokoll från förhandling enligt MBL §-11 bifogas ärendet.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Eivor Karlsson m.fl. (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Sofia Modigh (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) yrkar bifall till gemensamt förslag till beslut med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C).

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) konstaterar att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag till beslut som stöds av (V), (S) och (MP) och ett gemensamt förslag till beslut från (KD), (M) och (L) med stöd av ersättaryttrande från (C).

Ordföranden ställer förslagen till beslut mot varandra och finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut som stöddes av (V), (S) och (MP).

Reservation från (KD), (M) och (L) med instämmande av ersättaryttrande från (C):

Vice ordföranden Sofia Modig (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt gemensamma förslag till beslut enligt följande:

”Vi föreslog att äldrenämnden beslutar

- att delvis godkänna förvaltningens förslag
- att uppdra åt äldreförvaltningen att utreda på vilket sätt de nedan anförda förutsättningarna påverkar förvaltningens planering

- att därutöver anföra följande:

Av äldreförvaltningens tjänsteutlåtande framgår att under perioden 2016 - 2040 förväntas antalet boende i vård- och omsorgsboende öka från ca 5 600 till 7 850. Samtidigt visar befolkningsprognosen för 2015-2040 att andelen personer 80 år och äldre minskar något fram till år 2020. Staden har nu ett antal år för att kunna ställa om och anpassa sig inför den stora ökningen från år 2020 till år 2040 av antalet personer 80 år och äldre och den därmed med all sannolikhet sammankopplade efterfrågan av äldreomsorg.

Vi tänker fortsätta verka för att valfriheten inom äldreomsorgen är god och att de äldres behov av olika boendeformer är tillgodosett. En mångfald av aktörer inom välfärden ökar kvaliteten, utvecklar verksamheterna, utvidgar arbetsmarknaden för omsorgspersonalen och skapar valfrihet för den enskilde. Valfriheten skapar alternativ som ser till den enskildes behov och är tillgängliga för alla.

Det är i det sammanhanget som vi finner både regeringens och den stockholmska rödgrönrosa majoritetens signaler om att med olika politiska styrmedel verka för att begränsa valfriheten väldigt oroande. Den av regeringen tillsatta Valfärdsutredningen - med uppdrag att utreda förutsättningarna för och föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras - kommer att presentera sitt resultat i november 2016. En debattartikel i Dagens Nyheter den 18 mars 2016 har redan idag lyft lite på locket till denna Pandoras Ask och med all tydlighet visat på en fortsatt vänsterretorik inom detta område, där driftformen fortsatt i alla avseende är överordnat kvalitetstänkandet. Detta torde öka den politiska osäkerheten och göra att privata vårdgivare i ännu större utsträckning än redan är fallet kommer att tveka att utveckla sin verksamhet och starta nya företag. Internationella aktörer tvekar likaså inför en etablering i Sverige och därmed riskerar den svenska vården att gå miste om kunskap om nya sätt att vårda och behandla våra mest sköra äldre. Att denna retorik inte bara är tomma ord ser vi tydligt i Stockholms rödgrönrosa majoritets beklagliga strävan att motarbeta och stoppa boenden som inte drivs i egen regi och den ideologiskt betingade preferensen för återkommunalisering av väl fungerande privat drivna verksamheter. Sammantaget gör detta att underlaget för att kunna säkerställa att antalet platser inom vård- och omsorgsboenden i Stockholm på sikt kommer att räcka till är högst osäkert.

Än en gång vill vi i detta sammanhang betona att konkurrens främjar kvalitet och bidrar till att Stockholms stad har och kommer att ha en imponerande mångfald av boenden och verksamheter med olika inriktningar. Vi vill även betona att kvaliteten kan fortsatt höjas

genom politiska beslut såsom öppna jämförelser, ökad tillsyn, skärpta kvalitetskrav, omvårdnadslyftet inom äldreomsorgen och stärkt upphandlingskompetens. En mångfald av utövare är viktig för att höja statusen inom omsorgsycket, där många kvinnor med lägre löner arbetar. Likaså är många av entreprenörerna och cheferna inom vård- och omsorgsföretag kvinnor. Att rulla tillbaka utvecklingen inom detta område kommer ge sämre förutsättningar för jämställdhet och kvinnors företagande. Att en majoritet som kallar sig feministisk inte inser dessa samband är uppseendeväckande.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande redogör för vad som behöver göras om beslut kommer att tas enligt förslagen i utredningen Trygg och effektiv utskrivning från slutenvård. Samverkan och kommunikation kring den äldres fortsatta vård och omsorg kommer att behöva effektiviseras och ”att det finns tillgängliga äldreomsorgsinsatser i tillräcklig utsträckning, bland annat i form av korttidsplatser...”. Vi vill uppdraga åt äldreförvaltningen att utreda hur tillgången till platser på så kallade korttidsboenden kommer att säkerställas. Vi vill även uppdraga åt äldreförvaltningen att utreda varför en så stor del av ansökningar om korttidsvård avslås (exempelvis avslås 25% av ansökningarna om korttidsvård i stadsdelen Hägersten-Liljeholmen) och om det föreligger behov att se över riktlinjerna för biståndsbedömning i det sammanhanget.

Alliansens samtliga partier vill införa så kallade äldreboendegarantier för personer över 85 år. Detta för att öka tryggheten och minska oron för stadens äldre. Alla som är 85 år eller äldre och som så önskar ska beredas plats på stadens äldreboenden. Risken är stor att de beräkningar som ligger till grund för den boendeplanering som vi idag ska besluta om inte håller för att uppnå dessa garantier.

Beträffande anhörigstöd vill vi klargöra att det för en närstående till den som drabbas av demenssjukdom är mycket viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen, dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter personen och organiserar tillvaron för att den ska fungera samt att träffa andra anhöriga i samma situation. I det sammanhanget är det viktigt att satsningarna på anhörigdag och anhörigutbildning fortgår.

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den stora och positiva utvecklingen av hälso- och sjukvård som ger även svårt och kroniskt sjuka en ökad livslängd har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Flertalet äldre personer vill också bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt.

Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem och som förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen.

Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Den äldre ska ha valfrihet att välja både utförare av beviljad hemtjänst och innehållet i själva tjänsten. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökad välbefinnande av den äldre. Vi redovisar för våra synpunkter på den föreslagna förändringen inom hemtjänsten i ärende 9 på denna äldrenämnds dagordning.

Framtidens ökade krav på både omfång och innehåll i en högkvalitativ äldreomsorg går hand i hand med behov av satsningar på kompetensutveckling. Mycket riktigt slår äldreförvaltningen i ditt tjänsteutlåtande fast att nya krav ställs på insatserna från äldreomsorgen och att det därmed ställs höga krav på medarbetarnas kompetens. Inte minst inom området hemtjänst kommer behovet av utbildning och kompetensutveckling att vara stort. Personcentrerad vård och omsorg med krav på individuppföljningar är ett annat viktigt område där utveckling och utbildning behövs. I detta sammanhang vill vi åter och med kraft understryka vikten av att kompetensutvecklingsinsatser som finansieras med stockholmarnas skattemedel ska komma samtliga äldre i Stockholm tillgodo. Det ska vara otvetydigt självklart att även privata utförare inom bland annat äldreomsorgen ska kunna ta del av de 200 Mkr som staden avsatt för kompetensutveckling av medarbetare i stadens egna verksamheter inom äldreomsorg, utbildning och socialtjänst. Utformningen av den rödgrönrosa majoritetens nuvarande satsning på enbart egna verksamheter äventyrar den kommunala likställigheten och konkurrensneutraliteten.”

§ 8 Yttrande över revisionskontorets projektrapport nr 3/2016 ”Förebyggande och hälsofrämjande insatser för äldre”

Begäran om yttrande från revisionskontoret, dnr 3.1.3-204/2015

Dnr 140-72/2016

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till revisionskontoret som sitt yttrande över projektrapporten ”Förebyggande och hälsofrämjande insatser för äldre.”

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-02-01.

Revisionskontoret har till äldrenämnden remitterat projektrapporten om förebyggande och hälsofrämjande insatser för äldre för yttrande senast den 8 april 2016. Rapporten angår granskning av stadsdelsnämndernas förebyggande insatser som inte föregås av individuell behovsprövning och som riktar sig till äldre personer i ordinärt boende. Granskningen gjordes med syfte att bedöma om staden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av de förebyggande och hälsofrämjande insatserna för stadens äldre.

Rapporten visar att nämnderna behöver utveckla sin styrning och uppföljning av de förebyggande och hälsofrämjande insatserna för äldre. I dagsläget finns stora skillnader i både ambitionsnivå och omfattning av insatser, samt i arbetet med att utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Det finns också skillnader gällande antalet sociala mötesplatser, vilket får konsekvenser för både tillgängligheten till och likställigheten i utbudet av mötesplatser för äldre.

Äldreförvaltningen delar revisionskontorets uppfattning gällande ambitionsnivå och omfattning av insatser, vilket kan få konsekvenser för tillgängligheten och likvärdigheten i stadens utbud för äldre i ordinärt boende. Äldreförvaltningen behöver också förtydliga uppdraget att generellt utveckla stödet till stadsdelarna gällande samordning och utvärdering av förebyggande och hälsofrämjande insatser för stadens äldre.